

Høring - forskrifter til tre tilskuddsordninger for kompetanseutvikling i barnehage, grunnskole og videregående opplæring

Status

Innsendt til Utdanningsdirektoratet

Innsendt og bekreftet av instansen via e-post

Innsendt av

Vigdis Arnesen

Innsendt dato

26. september 2025

På vegne av

Språkrådet

Målgruppe

Øvrig offentlig virksomhet (Offentlig)

Stilling

Seniorrådgiver

✓ Jeg bekrefter at denne uttalelsen er på vegne av hele oppgitte øvrig offentlig virksomhet.

1. Svare på høringen

Vi har delt høringen inn i tre ulike høringsnotater.

- Litt lenger ned på denne siden stiller vi fire overordnede spørsmål til forslagene til forskrift.
- Deretter kan dere velge å gi høringsuttalelse til en, to eller til alle tre forskriftene.
- Omtaler av de største endringene, vurderinger og spørsmål til de ulike forslagene til forskriftene finner dere i venstre kolonne eller ved å trykke på knappen *Gå til neste* som er nederst til høyre på hver side.
- Nederst på hver side finner dere forslaget til forskriften som vedlegg. Alle forslagene til forskrift finner dere også samlet som vedlegg nederst på denne siden.

2. Høring om forskrifter til tre tilskuddsordninger for kompetanseutvikling i barnehage, grunnskole og videregående opplæring

Utdanningsdirektoratet sender med dette forslag til tre forskrifter for følgende tilskuddsordninger på høring:

- Forskrift om tilskudd til kollektiv kompetanseutvikling i barnehage og grunnskole
- Forskrift om tilskudd til kollektiv kompetanseutvikling i videregående opplæring
- Forskrift om tilskudd til videreutdanning i barnehage, grunnskole og videregående opplæring

Vi sender forslaget på høring med frist for uttalelser 1. oktober 2025. Våre høringer er åpne for alle, og alle som ønsker det kan uttale seg.

3. Om høringen

Tilskuddsordningene skal bidra til å støtte og styrke det lokale arbeidet med kompetanse- og kvalitetsutvikling i barnehage og skole. Tilskuddsordningene omfatter ansatte i barnehage, grunnskole, SFO, videregående opplæring inkludert fagopplæring i bedrift, opplæring for voksne, PP-tjenesten og kulturskole. Høringen er felles for forskriftene til de tre tilskuddsordningene for statlig støtte til kompetanseutvikling, fordi vi ønsker å understreke at ordningene skal ses i sammenheng og forsterke hverandre.

Utdanningsdirektoratet vil i løpet av høsten 2025 publisere utdypende forklaringer til forskriftene, veiledning og eksempler på udir.no.

Bakgrunnen og innretningen for de tre tilskuddsordningene er beskrevet i Prop. 1 S (2024-2025) for Kunnskapsdepartementet. Det tas forbehold om Stortingets godkjenning av statsbudsjettet for 2026. Forskriftene vil gjelde fra 2026.

4. God sammenheng mellom de tre forskriftene

Dagens statlige støtteordninger til kompetanseutvikling har blitt etablert på ulike tidspunkt, for ulike målgrupper og med ulik innretning og forvaltning. I utviklingen av et helhetlig system for kompetanse- og karriereutvikling har vi lagt vekt på samordning og forenkling, å legge bedre til rette for at ordningene støtter lokale kompetansebehov og å bedre sammenhengen mellom kollektiv og individuell kompetanseutvikling.

Den første tilskuddsordningen er en videreutvikling av dagens tilskuddsordning for lokal kompetanseutvikling for barnehage og grunnskoleopplæring. Kollektiv kompetanseutvikling i videregående opplæring er en ny ordning som baserer seg på samordning av dagens to tilskuddsordninger, kalt desentralisert ordning skole og desentralisert ordning yrkesfag.

I dag er det søknadsbaserte ordninger for støtte til eier til videreutdanning for lærere i barnehage og grunnskoleopplæring, som forvaltes av Udir. I den nye tilskuddsordningen for videreutdanning fordeles midlene direkte til kommuner, fylkeskommuner og private skoler etter en forholdsmessig fordeling. Kommunen fordeler midler videre til private barnehager.

Til grunn for vurderinger og valg i utarbeidelsen av forslag til forskrifter ligger statistikk, evalueringer, rapportering fra og dialog med aktørene i dagens ordninger.

Forskriftene til de tre tilskuddsordningene skal bidra til at det blir enklere for kommuner, fylkeskommuner og private eiere å planlegge langsiktig og se ordningene i sammenheng. Vi har vurdert om én felles forskrift med tre underkapitler kunne bli et godt arbeidsverktøy. Ulempen er at forskriftsteksten da ville bli lang og med mange særvilkår for hver ordning. Vi har derfor konkludert med at det er mest hensiktsmessig å ha tre oversiktlige forskrifter, én for hver tilskuddsordning. For å kommunisere sammenhengen mellom ordningene, og at ordningene har et felles overordnet mål, har vi foreslått en felles innledning i de tre forskriftene for å understreke at ordningene er utarbeidet for å bli brukt i sammenheng.

Legger de tre forskriftene til rette for å kunne se ordningene i sammenheng ved planlegging av kompetanseutvikling? Utdyp gjerne i kommentarfeltet.

Ikke svart

Gir forslaget til forskrift rom for lokal tilpasning i og på tvers av ordningene? Utdyp gjerne i kommentarfeltet.

Ikke svart

5. Ivaretagelse av medbestemmelse i forskriftene

Gode og involverende lokale utviklingsprosesser og medbestemmelse er sentralt i alle tre ordningene. Den felles teksten om innretningen av forskriftene legger til grunn sentrale bestemmelser og rammer for bruk av tilskuddet, og presiserer at medbestemmelse skal ivaretas etter hovedavtalens bestemmelser:

Kommuner, fylkeskommuner og private eiere har ansvar for at virksomhetene drives i samsvar med regelverket, og dette omfatter også et ansvar for å legge til rette for kompetanseutvikling for sine ansatte, jf. rammeplan for barnehagen kap. 2 og opplæringslovens § 17-8. Medbestemmelse skal ivaretas etter hovedavtalens bestemmelser.

I tillegg inneholder tildelingskriteriene et eksplisitt krav om at kompetansebehovene skal være basert på inkluderende prosesser i den enkelte virksomhet.

Er forslaget til forskrift og tildelingskriterier tydelig nok formulert til å ivareta medbestemmelse på en god måte? Utdyp gjerne i kommentarfeltet.

Ikke svart

6. Ivaretagelse av ulike målgrupper

I de to tilskuddsordningene for kollektiv kompetanseutvikling er ulike hensyn og behov i barnehage og grunnskole og i studieforberedende og yrkesfaglige utdanningsprogram i videregående opplæring forsøkt ivaretatt ved at samarbeidsforumets langsiktige plan skal legge føringer for fordeling av midler mellom målgruppene, jf. forskriftenes § 9 a. I utkastet til forskrift om tilskudd til videreutdanning presiseres det at ulike målgrupper skal ivaretas i barnehage- og skoleeiers vurdering av kompetansebehov, jf. § 5 a.

Det vil også være en rapportering på hvordan de ulike målgruppene ivaretas. Dette vil gjøre det mulig å følge med på bruken av midlene og at de ulike målgruppenes behov ivaretas over tid.

Er forslaget til forskrift tydelig nok formulert til å ivareta ulike målgrupper på en god måte? Utdyp gjerne i kommentarfeltet.

Ikke svart

7. Andre kommentarer

Har du andre kommentarer kan du skrive dem her.

Ikke svart

Generell kommentar

Språkrådet mener det er positivt at forskriftene til de tre tilskuddsordningene skal ses i sammenheng og forsterke hverandre, og at alle de tre forskriftene ivaretar samiske perspektiver i tilskuddordningens innretning i del 1 og i tildelingskriterier i forskriftenes § 4.

Vi vet at kompetansebehovet er stort på flere områder som er knyttet til språk og språklige rettigheter i barnehage og grunnopplæring. Vi mener derfor at direktoratet bør vurdere om forskriftene kan ivareta et større språkperspektiv, og slik fremme kollektiv og nødvendig utvikling av kompetanse i norsk (bokmål og nynorsk), nasjonale minoritetsspråk, norsk tegnspråk og kunnskap om flerspråklighet generelt. Språkrådet minner også om sektoransvaret i språkpolitikken, jamfør Prop. 108 L (2019–2020) Lov om språk (språklova) kapittel 4 og kapittel 7.

Språk er en grunnleggende forutsetning for læring, utvikling og trivsel hos alle barn, elever og voksne deltakere. Kunnskap om språk og gode ferdigheter i egne språk har stor betydning i arbeidet med å forebygge utenforskap, fremme inkludering og gi et tilpasset pedagogisk tilbud til alle barn og elever, jamfør tilskuddsordningenes innretning.

Forskriftene som foreslås her, vil legge til rette for at kommuner og fylkeskommuner ivaretar samiske perspektiver når de skal vurdere kompetansebehovene. Språkrådet mener at forskriftene burde legge til rette for at kommunene og fylkeskommunene gjør lignende vurderinger av behovene for kompetanse i bokmål, nynorsk, nasjonale minoritetsspråk, norsk tegnspråk, punktskrift, morsmålsopplæring, forsterket opplæring i norsk og tospråklig opplæring i fag, jamfør opplæringsloven kapittel 3, 6, 15 og 19.

Språkrådet bidrar gjerne med kunnskap om kompetansebehovet. Vi bidrar også gjerne med hjelp til de språkpolitiske vurderingene av forskriftene.

Med hilsen

Monica Helene Sydgård
Divisjonsdirektør

Ida Large
Avdelingsdirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent